

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzcyk

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości H.

S.A. w upadłości w L.

przeciwko R. D.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2021 r.,

zażalenia pozwanego na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 21 grudnia 2020 r., sygn. akt V AGa [...],

1. uchyla zaskarżony wyrok i znosi postępowanie przed Sądem Apelacyjnym w [...] od dnia 21 października 2020 r. do dnia 21 grudnia 2020 r.,

2. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 28 sierpnia 2017 r. H. S.A. w L. domagała się zasądzenia od pozwanego R. D. kwoty 132 168,92 zł z tytułu szkody, którą miał jej wyrządzić w związku z wykonywaniem przez niego funkcji członka zarządu. Jako podstawę prawną dochodzonego roszczenia wskazała art. 483 § 1 k.s.h.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w C. oddalił powództwo z uwagi na brak uchwały odpowiednich organów powodowej spółki, podjętej na podstawie art. 393 pkt 2 k.s.h., skutkujący brakiem legitymacji procesowej czynnej.

W wyniku apelacji powodowej spółki, wniesionej w lipcu 2018 r., zaskarżonym wyrokiem z dnia 21 grudnia 2020 r., wydanym na posiedzeniu niejawnym, Sąd Apelacyjny w [...] uchylił wyrok Sądu Okręgowego i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania. Sąd drugiej instancji stwierdził, że powodowa spółka jest legitymowana czynnie do wystąpienia z niniejszym powództwem bowiem w uchwale z dnia 27 października 2016 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie wyraziło zgodę na dochodzenie m.in. od pozwanego roszczeń o naprawienie szkód wyrządzonych jej przy sprawowaniu funkcji członka zarządu.

W piśmie z dnia 16 października 2020 r., doręczonym w dniu 21 października 2020 r., powodowa spółka została poinformowana, że w związku z treścią art. 15z ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, sprawa została skierowana do rozpoznania na posiedzeniu niejawnym. W piśmie tym zawarto pouczenie, że strona może w terminie 7 dni od doręczenia tego zawiadomienia złożyć wniosek o przeprowadzenie rozprawy.

W zażaleniu pozwany domaga się uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji, zarzucając m.in. naruszenie art. 174 § 1 pkt 4 w zw. z § 3 k.p.c., przez zaniechanie zawieszenia postępowania apelacyjnego z urzędu w związku z ogłoszeniem upadłości strony powodowej, co skutkowało nieważnością postępowania polegającą na pozbawieniu powódki możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) oraz rozpoznaniem sprawy w warunkach braku zdolności procesowej powódki (art. 379 pkt 2 k.p.c.).

Postanowieniem z dnia 21 października 2020 r. Sąd Rejonowy w C., w sprawie VIII GU [...], ogłosił upadłość strony powodowej, a także wyznaczył syndyka masy upadłości.

Postanowieniem z dnia 1 marca 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. i podjął je z udziałem Syndyka masy upadłości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym zażaleniem strony, skierowanym na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. przeciwko uchyleniu przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, ocenie podlega jedynie prawidłowość zakwalifikowania przez sąd odwoławczy określonej sytuacji procesowej jako odpowiadającej powołanej przez ten sąd podstawie orzeczenia kasatoryjnego. Ocena ta nie obejmuje natomiast zarówno merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak i prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się do kwalifikacji powstałej sytuacji procesowej w kontekście przesłanek z art. 386 § 4 k.p.c. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy rzeczywiście doszło do nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, albo czy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13, niepubl., z dnia 24 stycznia 2014 r., V CZ 87/13, niepubl., z dnia 22 lipca 2015 r., I UZ 6/15, niepubl.). Wszelkie inne wady, dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego (poza nieważnością postępowania - art. 386 § 2 k.p.c.), nie uzasadniają uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Wszystkie tego rodzaju braki, jak wspomniano wyżej, powinny być w systemie apelacji pełnej załatwiane bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12, niepubl.; z dnia 2 października 2014 r., IV CZ 68/14, niepubl.).

Problem jednak w tym, iż pozwany trafnie zarzucił, że zaskarżony wyrok Sądu drugiej instancji został wydany w warunkach nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony powodowej możliwości obrony swych praw w związku z zaniechaniem obligatoryjnego zawieszenia postępowania apelacyjnego i przeprowadzeniem go bez wezwania i udziału Syndyka masy upadłości (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 15 maja

2014 r., III CZP 88/13 (OSNCP 2014, nr 11, poz. 108), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zarzuty uzasadniające nieważność postępowania może zgłaszać także przeciwnik procesowy strony, której bezpośrednio dotyczą wadliwości wymienione w art. 379 k.p.c.

Przedmiot dochodzonego w tej sprawie roszczenia, tj. o naprawienie szkody wyrządzonej spółce przez członka zarządu dotyczy praw i obowiązków odnoszących do mienia upadłego.

Zgodnie z art. 52 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 1228; dalej: „pr. upadł.”) data wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości jest datą upadłości.

Sąd zawiesza z urzędu postępowanie jeżeli postępowanie dotyczy masy upadłości i ogłoszono upadłość (art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.) oraz wzywa syndyka do udziału w sprawie (art. 174 § 3 k.p.c.). Zawieszenie ma skutek od chwili ogłoszenia upadłości (art. 174 § 2 k.p.c.).

Po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka lub przeciwko niemu (art. 144 ust. 1 pr. upadł.). Postępowania te syndyk prowadzi na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym (ust. 2).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 386 § 2 k.p.c., a orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił, zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.